

Ref. cap. 6. Et post ordines susceptos ad ministrandum in ipsis. Ipsique competit in dubio determinare, an defectus corporis, vel deformitas impediatur, etiam respectu Regularium, ad ordines promoveri. *Barbos. de Offic. Episc. alleg. 42. n. 60.* Idem iudicium competere dicendum est, Prælati Regularibus exemptis respectu suorum subditorum: quia tale iudicium est quasi sententia ad jurisdictionem pertinentis: maxime si ordinibus superveniat talis defectus: nam si antecedit, est liberum Episcopo, qui ordinaturus est Regularem defectuosum, illum admittere, vel rejicere; etiam post iudicium proprii Superioris. *Suar. de Censur. D. 51. sect. 2. n. 16. Salmant. tr. 10. de Censur. cap. 9. n. 68. & 75. Castropal. & alii.*

TIT. XXI.

De Bigamis non ordinandis.

274. **Q**uamvis neque in Lege Naturæ, nec in Lege Veteri esset impedimentum ad Sacerdotium nuptiarum iteratio, tamen inter Athenienses, & alios Ethnicos solum ad Sacerdotium admittentur Monogami, id est, qui tantum cum una contraxerant, & apud Romanos Vestalis uivira esse debebat. Nam ex nuptiarum repetitione quamdam incontinentiæ suspitionem inferebant. Ut ex *D. Hieron. Plutarco. Aul. Gell. & aliis* affert *Gonz. in c. 5. h. 1. n. 6. & 10.* Ad harum Nationum exemplum Apostoli hanc irregularitatem incluserunt, non quidem tanquam promulgatores Evangelii, ita ut Jure Divino sit hoc impedimentum inductum, sed potius tamquam Prælati, & Legislatores Ecclesiastici illud induxerunt. Ita ut hoc impedimentum Juris Ecclesiastici sit, & à Papa dispensabile, ut contra *Turrian. & alios* tenendum est cum *D. Thom. in 4. D. 27. art. 1. Suar. de Censur. D. 49. sect. 6. n. 1. & habetur expressè in l. 5. tit. 5. p. 1. Et ibid. Greg. Lop. Apostolus enim. 1. ad Tim. 3. v. 2. hanc Legem ordinandis imposuit: Oportet, Episcopum esse unius uxoris virum. quod clarior, & generalis statutum, & extensum esse ad Presbyteros, & Diaconos, & bigamiam interpretativam, constat ex *Can. 16. & 17. Apostol.* quod postea universalis Ecclesia est amplexata, ut constat ex *c. 14. D. 34.* ibi: *Cognoscamus, non solum hoc de Episcopo, & Presbytero Apostolum statuisse, sed etiam Patres in**

Concilio Nicæni tractatu addidisse: neque Clericum quemquam debere esse, qui secundum conjugia sortitus sit.

275. Hæc irregularitas dicitur Græcè *Bigamia*, hoc est duplex matrimonium: & hinc *bigamia*, & bigami, quos binobus appellant *Justinianus, Casiod. & alii.* Eandem irregularitatem habent trigami, quadrigami, &c. id est, qui tertium, vel quartum matrimonium contraxerunt: Hæc irregularitas provenit ex defectu significationis matrimonii: hoc enim significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, quæ est unica unius, juxta illud *Cantic. 6. v. 8. Una est columba mea, perfectissima mea.* Et quidem erat virgo immaculata: Hanc ergo conjunctionem non potest bigamus, qui suam carnem per copulam cum pluribus divisit, representare. *C. 5. h. 1. c. 2. D. 26.* Cum ergo bigamus defectum in Sacramento partiat, non oportet, quod ipse aliis Sacramenta ministret, ac proinde non debet ordinari; siquidem per ordinationem fit Sacramentorum Minister: præterea repetitio nuptiarum aliqualem incontinentiæ suspitionem generat; expeditque sic suspectos ab altaris ministerio segregare. *D. Thom. in 3. p. q. 66. art. 1. Suar. de Cens. D. 49. sect. 1. n. 4. Gonz. Barb. & alii.* Qui ante baptismum duas uxores habuit, vel unam ante, & post baptismum aliam bigamus est, ac proinde non est ordinandus. *C. 2. 28. q. 3. c. 3. D. 26.* in baptisate enim crimina abolentur; non confederatio conjugii dissolvitur. Contrarium habetur in *C. 1. D. 26. c. 1. 28. q. 3.* in qua Sententia fuit *D. Hieronymus* prædicatorum Textuum Author. Sed omnino prævaluit Sententia contraria, quam tenuerunt *D. August. D. Ambros. & alii*; & sequuntur *D. Thom. in 4. D. 27. q. 3. art. 2. Palud. Soro, & com. DD. Suar. de Censur. D. 49. sect. 6. ex n. 10. comprobatur. L. 17. tit. 6. p. 1.*

276. Bigamia est triplex. 1. dicitur vera, quando scilicet, quis successivè cum duabus verè matrimonium contraxit, & consumavit utrumque. Si aliquid autem non consumavit, cum carnem suam per copulam cum pluribus non divisit, non contrahit hanc bigamiæ irregularitatem. *C. 5. h. 1. c. fin. D. 34. l. 35. tit. 5. p. 1.* Qui ante, vel post, vel in ipso matrimonio, cum una; vel pluribus meretricibus fornicatus est, cum non affectu maritali carnem suam cum ipsis divisisset, non incurrit hanc irregularitatem. *C. 7. D. 34. c. 6. h. 1.* Et quidem si olim aliquam irregularitatem incurrabat conjugatus, rem ha-

habendo cum concubina: hæc non ex defectu significationis, sed ex delicto, vel infamia proveniebat. Et sic debent intelligi. *Text. in C. 8. c. 12. D. 34. C. 1. c. 2. D. 33. D. Thom. in 3. p. q. 66. art. 1. ad 2. Suar. de Censur. D. 49. sect. 3. n. 8. & 9.* Nec itidem est irregularis ille, qui duo sponsalia contraxit, etiamsi copula sit secuta sine affectu maritali; nec qui duo matrimonia tantum rata contraxit: nec qui duxit in uxorem alterius viduam, si hæc à primo marito non fuit cognita. *C. fin. D. 34.* Nam bigamia non contrahitur, si non sequatur copula maritali affectu: & quidem perfecta.

277. 2. Bigamia interpretativa dicitur, & contrahitur, cum quis juris fictione, vel interpretatione, duas uxores censetur habuisse, licet verè, & propriè unam solam habuisset: & reperitur in sequentibus casibus. 1. enim in *C. 17. Apost.* cui consonat *C. 15. D. 34.* sic habetur: *Si quis viduam, aut ejusdem accepit: non potest esse Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut ex eorum numero, qui ministerio Sacro deserunt. C. 9. c. 10. c. 13. D. 34.* Qui enim cum vidua; quæ cum alio matrimonio consummaverat, contrahit matrimonium, illudque consummat bigamus interpretativa, & irregularis est. *L. 35. tit. 5. p. 1.* similiter est irregularis, qui ducit, & consumat cum corrupta ab alio. Si verò quis ducat, quam ipse corruerat non fit irregularis. *L. 35. tit. 5. p. 1.* quia matrimonium retrotrahitur ad tempus copulæ, sicut ad legitimationem retrotrahitur. *C. 6. Qui filii sint legit.* ac proinde non censetur in plures carnem divisisse. *Suar. de Censur. D. 49. sect. 3. ex n. 6.* Qui ab alio relictam, separatam, vel repudiatam postquam fuit cognita, ducit, & cognoscit: est irregularis, licet secundum matrimonium sit nullum de jure; quia primum obstat ex impedimento bigamini. *Suar. de Censur. D. 49. sect. 3. ex n. 10. 2.* contrahitur hæc bigamia interpretativa, si quis ad uxorem propriam accedat postquam per adulterium ab alio est corrupta. *C. 11. D. 34. L. 35. tit. 5. p. 1.* nam maritus cognoscendo uxorem suam ab alio corruptam, efficitur maritus corruptæ, & censetur cum corrupta contraxisse. *L. 35. tit. 5. p. 1. Suar. de Censur. D. 49. sect. 3. n. 14.* Si maritus ignorans adulterium, vel si quis contrahat cum corrupta, quam virginem credebat, vel cum relicta ab alio, quam ignorabat conjugatam, & etiam si mulier per vim sit cognita ab adultero; imò & si maritus censuris

cogatur uxori ab alio corruptæ debitum reddere: adhuc in his casibus fit irregularis. Nam hæc irregularitas non ex delicto, sed ex defectu Sacramenti provenit, qui certè in his casibus reperitur. Sic contra aliquos, & quod adulterium ignoratum contra *L. 35. tit. 5. p. 1.* tenent expressè *D. Thom. in 4. D. 27. q. 3. art. 1. q. 3. ad 4. Suar. de Censur. D. 49. sect. 3. ex n. 15. Sanch. de Matr. L. 7. D. 84. ex n. 15. & alii. Lex 35. tit. 5. p. 1.* solum loquitur à contrario sensu, ac proinde non directè probat contra nostram conclusionem: nam ex eo quod maritus incurrit irregularitatem quando scit adulterium, ut indicata lege dicitur; non statim inferitur, quod non incurrat irregularitas, quando ignoratur à marito adulterium. At verò per fornicationem viri non incurrit bigamia. *C. 6. h. 1.* quia magis indicens est in femina hic defectus: nam ducere corruptam ab alio, aut cohabitare cum uxore, quæ adulterium commisit, est quadam infamiae species. Ac propterea aliquod opprobrium Ordini Clericali inferitur: quæ ratio in viro non militat. *Suar. de Censur. D. 49. sect. 3. n. 9.* Hæc bigamia incurritur si quis defacto inerat duo matrimonia, vel ambo nulla, vel unum de jure, & aliud defacto, sive simul utrumque, sive successivè, dum tamen utrumque affectu maritali consumet, irregularis fit. *C. 4. h. 1.* etiamsi matrimonium contraxisset illusorie ad extorquendam copulam, quod proinde nullum fuisset ex defectu consensus, adhuc fit irregularis, quia habuit affectum ad duo matrimonia, quæ exterius fuerunt executioni mandata. *L. 35. tit. 5. p. 1. ibi: E esto es por que mostrò, que avia voluntad de casar, o por que complo el casamiento, quanto en el fue, è non fino por el.* *Suar. de Censur. D. 49. sect. 2. n. 10. Salmant. tr. 10. de Censur. cap. 9. n. 27. contra alios.*

278. 3. Species bigamia dicitur similitudinaria, quia potius quam bigamia est bigamiæ similitudo; & contrahitur ab illo, qui post Sacros Ordines susceptos, vel professionem religiosam, matrimonium contrahit, defacto quidem, (nam de jure non potest) & consummat cum unica, & virgine. *C. 4. de Cleric. conjug. C. 1. 1. Qui Cleric. vel vocent. C. 24. 27. q. 1. L. 35. tit. 5. p. 1.* Hi enim duo matrimonia contrahunt, unum spirituale, & de jure; aliud carnale, & defacto. Et propter similitudinem cum contraheptibus duo matrimonia verè talia, bigami dicuntur. Si verò Laicus cum Moniali professâ matrimonium con-

contrahat, non incurrit hanc irregularitatem, utpotè nullo iure expressam. C. 18. de Sent. excom. in 6. Sanc. de Matrim. lib. 7. D. 85. in fin. Salmant. tr. 10. de Censur. cap. 9. n. 36. Quæcumque ex his bigamiis impedit, non irritat omnes ordines. C. 2. c. 3. c. 4. c. 5. h. t. C. 4. de Cleric. conjug. & Episcopus tales ordinans incurrit suspensionem, infligendam per sententiam, à collatione ordinum, quos contulit, & à celebratione Missæ per annum. C. 2. D. 55. t. 2. h. t. ibi: Respondemus, quod Ordinatores eorum potestate, & officio ordinandi, & ordinati, si ad Sacros Ordines fuerint promoti, eis idè sunt privandi, quia in bigamis, contra Apostolum, dispensare non licet, ut debeant ad Sacros Ordines promoveri, vel in eis si promoti fuerint, remanere. Quod quidem locum habet, etiam mortua uxore: quia adhuc remanet bigamia ab ordine suscipiendo bigamum excludens. C. 3. h. t. & circa ipsos Pontifices. C. 2. h. t. in 6. declarat: Bigamos omni privilegio Clericali esse nudatos, & coercitioni fori secularis addictos: consuetudine contraria non obstante ipsis quoque prohibet sub anathemate deferre tonsuram, vel habitum Clericalem. Quæ Constitutio non extenditur ad Clericos in sacris constitutos. Nam hi privilegia Clericalia non amittunt, nisi deponantur, vel degradentur; nec ad Religiosos, qui privilegio Clericali gaudent, donec priventur per sententiam. Suar. de Censur. D. 49. sess. 5. n. 7.

279 In bigamia vera, & interpretativa solus Papa dispensat, cum hæc non ex delicto, sed ex defectu proveniat, & à Jure Communi sit statuta. C. 2. c. 3. h. t. L. 5. L. 35. tit. 5. p. 1. & solus ipse in Jure Communi, quando aliis non conceditur, dispensat. C. 4. de Conces. Præbend. raro tamen, etiam ipse in bigamia dispensat propter Apostoli reverentiam, qui hæc irregularitatem induxit. C. 2. c. 3. h. t. Er licet Papa possit in hac irregularitate dispensare, siquidem non Jure Divino, sed solum Jure Ecclesiastico est inducta. D. Thom. in 4. D. 27. q. 3. art. 3. Suar. de Censur. D. 49. sess. 6. ex n. 1. Gonz. in C. 5. h. t. n. 7. tamen non debet facile, & sine gravi causa dispensare. Et sic venit in telligendum, quod in C. 2. h. t. dicitur: Non licet dispensare. Barb. de Offic. Episc. alleg. 49. n. 20. Gonz. in C. 5. h. t. n. 11. Episcopus autem nequit in hoc impedimento dispensare, etiam ad Ordines minores, & beneficium simplex. C. 59. D. 50. Arg. C. un. h. t. in 6. Trid. sess. 23. de Ref. cap. 17. Et sic declaratum est à Congreg.

Cardin. Garc. de Benef. p. 7. cap. 6. n. 5. Suar. de Cens. D. 49. sess. 6. n. 4. contra D. Thom. in 4. D. 27. q. 3. art. 3. Sanch. de Matr. lib. 7. D. 86. n. 11. Salmant. tr. 10. de Censur. cap. 9. n. 40. qui fundantur in C. Lector. D. 34. Potest tamen Episcopus dispensare in bigamia similitudinaria, cum sic ligato, qui virginem duxit in matrimonium. C. 4. de Cleric. conjug. C. 1. Qui Cleric. vel vovent. quia hæc non ex defectu, sed potius provenit ex delicto. Non tamen potest dispensare cum eo, qui est ordinatus post ejus uxoris mortem, si vidua, vel corrupta erat, & postea in sacris constitutus contrahit defecto matrimonium: nam tunc præter similitudinariam datur bigamia interpretativa. C. 2. h. t. Sanch. de Matr. lib. 7. D. 86. n. 20. Posse Episcopum in bigamia interpretativa dispensare, quando provenit ex delicto occulto, ex Trid. sess. 24. de Ref. cap. 6. tenent Sanch. de Matr. lib. 7. D. 86. n. 23. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 49. n. 25. sed verius negat Suar. de Censur. D. 49. sess. 6. n. 9. quia licet interdum interveniat delictum, v. g. adulterium uxoris, ad quam quis post ipsum commissum accessit (etiam si hoc sit occultum) adhuc principale fundamentum ejus non est delictum, sed defectus significationis, ideoque nihil refert, quod in casu dicto, vel alio simili, delictum, vel factum, in quo fundatur bigamia sit publicum, vel occultum. Nec Commissarius Cruciatæ, virtute Bullæ, potest in hoc impedimento dispensare. Mach. in sum. lib. 4. p. 5. tr. 1. & alii com. Prælati Regulares, etiam exempti, nisi speciale privilegium habeant, non possunt cum suis subditis in bigamia vera, vel interpretativa dispensare, etiam ad minores Ordines; possunt tamen cum eis in bigamia similitudinaria, purè tali, dispensare. Suar. de Censur. D. 49. sess. 6. n. 17. & 18. Nec in Indiis possunt Episcopi in vera bigamia dispensare, ut ex solitis constat. Vid. Sanch. de Matrim. lib. 7. D. 86. n. 14. Monteng. Paroch. Indor. lib. 5. tr. 1. sess. 2. In aliquibus Indiæ Provincis possunt Provinciales Ordinis Prædicatorum in diebus S. Dominici, S. Thomæ, S. Vincentii, & S. Catherinæ, in bigamia, aliisque irregularitatibus, exceptis voluntario homicidio, & illegimitate, dispensare. Monteng. Paroch. Indor. lib. 5. tr. 1. sess. 12.

TIT. XXII.

De Clericis Peregrinis.

280 **I**N hoc titulo, quasi in præcedentium appendice, agitur de quadam, quasi umbra irregularitatis, quam habent peregrini; quorum nomine hic intelliguntur, qui alterius sunt Diocesis: multoque magis vagi, qui sine certa Sede, hinc inde vagantur. Nam tales nec prima tonsura sunt initiandi sine proprii Episcopi litteris dimissoriis. C. fin. de Temp. Ordin. in 6. imò nec in susceptis ministrare permittuntur sine commendatiis litteris. C. 7. D. 71. c. 3. h. t. quod denique fuit roboratum in Trid. sess. 23. de Ref. cap. 16. ibi: Nullus præterea Clericus peregrinus sine commendatiis sui Ordinarii litteris ab ullo Episcopo ad Divina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur. Possunt tamen sine litteris admitti ad celebrandum privatim, si alias suspecti non sint. C. 3. h. t. potestque Episcopus tamquam Sedis Apostolica delegatus compellere Prælatos suæ Diocesis, etiam exemptos, ne tales ad celebrandum publicè admittant. C. fin. h. t. Barb. de Offic. Episc. alleg. 21. in fin. Hæc litteræ Commendatiivæ, quas etiam formatas, & Canonicas appellamus, continebant testimonium de ordinatione Clerici, de carentia impedimenti, de vita, & moribus, & doctrina illius. Illæ, quæ peregrinis transmarinis dabantur, quæque Episcoporum sigillis olim signabantur. C. 1. h. t. Gonz. in C. 3. h. t. ubi latè de earum forma agit.

281 In Cong. Cardin. super Episcopis decretum fuit, illos teneri litteras commendatiivæ dare Clericis volentibus alibi commorari, si ratione beneficii, non essent adstricti in sua Diocesi residere: nec posse revocare Clericos ipsis subditos, alibi degentes, etiamsi in sua Diocesi habeant simplex beneficium. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 21. n. 5. & 6. ex juxta tamen causa possunt ipsis litteras negare. C. 23. c. 7. q. 1. Si Clericus alleget, se litteras amisisse, vel eas non potuisse obtinere; sed verè, se Clericum esse dicat, sique paratus hoc jurare, non admittit juramentum, si nec semiplena probatio, vel præsumptio sit pro ipso Clerico. Arg. C. fin. de Jur. Jur. potest tamen hoc probare per testes idoneos, vel per communem reputationem, vel alia iudicia. Glos. in C. 2. h. t. Imò nulla probatio re-

quiritur, si Clericus, etsi peregrinus, notus tamen sit. Nam sine litteris admittitur ad Missam celebrandam. Arg. Trid. sess. 22. Decret. de Observ. in celebr. Miss.

282 Honor. III. in C. 4. h. t. prohibet, ne peregrini, & alienigenæ, inscio Episcopo, ad beneficia in sua Diocesi admittantur: quin inde valeat acceptio personarum inferri: nam cæteris paribus aptiores sunt originarii, & proprii extraneis: idè indigenæ, si idonei sint merito extraneis præferuntur. D. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. ad 4. ibi: Ille, qui de Ecclesie gremio sumitur: ut in pluribus consuevit esse utilior, quantum ad bonum commune, quia magis diligit Ecclesiam, in qua est nutritus. Hoc etiam habetur Deut. 17. v. 15. ibi: Non poteris alterius gentis hominem Regem facere. Et ex Regul. 16. Cancel. ibi: Ceteris paribus oriundus non oriundo, Diocesanus non Diocetano præferendus est. Et hodie ferè in toto Orbe Christiano excluduntur alienigenæ à Prælaturis, Dignitatibus, & Beneficiis Ecclesiasticis, ut probat Gonz. in C. 4. h. t. ex n. 5. & ratio est: quia indigenæ facilius inducuntur ad residentiam, majoremque solent amorem ad propriam Ecclesiam habere. Nam ut quidam dixit: Nescio qua natale solum dulcedine cunctos ducit, & immemores non sinit esse sui. Et ipsi magis accepti sunt Populo propter indolis, morumque similitudinem, idiomatisque peritiam. Hæc namque magnopere est in Prælati necessaria, ut suo muneri satisficiant. C. 14. de Offic. Ordin. Et ut ait D. Aug. de Civit. Dei, lib. 19. facilius animalia diversi generis sociantur, quam diversa linguæ ejusdem specie. Et Dominus Hierusalem minatur apud Jerem. 5. v. 15. sic: Adducam super vos gentem de longinquo: cuius ignorabis linguam, nec intelliges quod loquatur et v. 17. & comedet segetes tuas, & panem tuum. In nostra Hispania observatum jam ab antiquo est, & concessum à Summis Pontificibus fuit, quod solum originarii, & indigenæ admittantur ad beneficia Ecclesiastica, alienigenis exclusis. L. 14. tit. 3. lib. 1. R. C. ibi: Y mandamos, que ningun Estrangero pueda aver Prelacia, ni Dignidad, ni prestamo, ni Canongia, ni otro Beneficio Ecclesiastico alguno en nuestros Reynos excepto quando por alguna muy justa, y evidente causa debieremos dar la tal Carta de naturaleza; y entonces la darémos, seyendo vista, y averiguada primeramente la tal causa por los Grandes, y Prelados, y las otras personas, que con Nos residieren en el nuestro Consejo, y seyendo referendadas por ellos en

las espaldas, y no en otra manera. Naturales dicuntur, qui nati sunt in Hispania saltem ex Patre Hispano, vel ex eo, qui ibi per decennium habuit domicilium; & etiam illi, qui licet casu alibi nascantur, nascuntur saltem ex Patre Hispano. *L. 19. tit. 3. lib. 1. R. C.* In aliquibus Diocesis beneficia tantum conferuntur in Diocesi natis, & vocantur patrimonialia, & sic accidunt in Diocesis Burgensi, Palentina, & Calagurritana. *L. 21. L. 23. tit. 3. lib. 1. R. C.* ex quo infert *Gonz. in C. 4. h. t. n. 6.* cum *Salgad. Salced. & aliis*, justè in Senatu Castellæ retineri, tanquam subreptitias, Bullas, ubi beneficium alicui extero in nostra Hispania confertur, *L. 25. tit. 3. lib. 1. R. C.* quod quidem etiam sua proportione intelligendum est de Hispanis, qui in Indiis nascuntur, etiam respectivè ad Hispanos Europæos, ita ut ipsi cæteris paribus nati in Indiis præferantur: *Solorz. de Jur. Indiar. t. 2. lib. 3. cap. 19.*

TIT. XXIII.

De Officio Archidiaconi.

283 *Archidiaconus* Græcè, Latine *Primus*, vel *Princeps Diaconorum* est *L. 4. tit. 6. p. 1. ibi: Arceano* in Griego tanto quere decir en nuestro language, como *Caballito de Evangelisteros*. Et quidem ratione officii debet Diaconatus ordinem, non tamen necessariò Sacerdotium habere. Diaconi enim jam ex tempore Apostolorum constituti sunt. Nam cum crescente numero fidelium non possent Apostoli temporalibus attendere, quia æquum non erat, ipsos verbum Dei derelinquere, ut ministrarent mensis, constituerunt septem viros plenos Spiritu Sancto, & Sapientia, quorum cura erat eleemosynas inter fideles distribuere, aliaque hujusmodi ministeria exercere. *Act. Apost. 6.* quo exemplo Romæ, & in aliis Civitatibus fuerunt constituti septem Diaconi, quorum primus Archidiaconus appellari cœpit: huic erat commissa cura invigilandi, ut reliqui Diaconi suum munus ritè exequerentur. *C. 11. D. 39.* Hinc Romæ septem Regiones Diaconis assignatæ *Diaconie* dictæ fuerunt, & ipsi Diaconi *Regionarii*, posteaque *Cardinales* dicuntur. *C. 5. D. 93.* quia *Cardini*, & *Custodie* illius Tituli mancipati erant. *Gonz. in C. 1. h. t. n. 2.* labente tempore adeò crevit Archidiaconorum autoritas, &

potestas, tum ex Episcoporum concessione, tum ex ipsorum propria ambitione, ut *oculi Episcoporum* appellarentur. *C. 6. D. 39. ibi: Diaconi Ecclesie tanquam oculi sint Episcopi oberrantes, & circum lustrantes cum verecundia adus, totius Ecclesie.* *C. 7. h. t. ibi: Item in Epistola B. Clementis Papa oculus Episcopi Archidiaconus appellatur, ut loco Episcopi per Episcopatum prospiciens, quæ corrigenda viderit, corrigat, & emendet.* Imò & Populum sibi segregare coeperunt, proprii officii limites excedendo. *C. 13. D. 93.*

284 De jure ergo communi Archidiaconus Dignitatem, id est, præminentiam cum jurisdictione obtinet: & quidem primam post Episcopum. *C. 1. h. t.* consequenterque præcedit Præpositum, & Archipresbyterum. *C. 7. h. t. C. 1. de Offic. Archipresb.* quia licet Archipresbyter ratione Ordinis Sacerdotalis sit major Archidiacono, est tamen ipso minor in jurisdictione: nam quamvis antiquitus non se extendebat ultra Diaconos Archidiaconi jurisdictione, postea tamen ad universum Clerum Sæcularem, & totam Diocesim protensa fuit. *C. 7. h. t.* non tamen ad Monasteria, nisi præscriptio probaretur. *C. fin. h. t.* ipse enim est Episcopi Vicarius natus, & perpetuus habens jurisdictionem ordinariam, immediatè à jure, & quidem distinctam à jurisdictione Episcopi, ac propterea ad ipsum ab Archidiacono appellatur: in quo differt à Vicario Generali Episcopi, cujus jurisdictione immediatè ab Episcopo provenit: imò est eadem cum illius jurisdictione, & est idem utriusque Tribunal, ac proinde à Vicario non appellatur ad Episcopum. *C. 3. de Appellat. in 6.* Si ergo nunc Archidiaconus jurisdictionem habeat, & curam animarum debet habere 25. annos saltem inceptos. *C. 7. §. Inferiora, de Elect.* debetque esse Doctor, vel Licentiatum in Theologia, vel Jure Canonico. *Trid. sess. 24. de Ref. c. 12.* Si cura animarum careat sufficit habere 22. annos completos; *arg. Trid. sess. 24. de Ref. cap. 12.*

285 Ad Archidiaconum spectat providere, ut omnia Ecclesiastica officia ritè peragantur, pertinetque Acolythos ordinare, eorum officia dividere. *C. 2. h. t.* vasa Ecclesiæ usibus destinata custodire. *C. 3. h. t.* Parochiam propriam singulis annis visitare. *C. 6. h. t.* Et quodlibet triennio debet ipse, si Episcopus non potest, paraciam universam circumire, & cuncta, quæ emendatione indigent, ad vicem sui Episcopi corrigere, & emendare. *C. 1. h.*

h. t. Hodie ex *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 3.* visitatio Diocesis est reservata Episcopo, vel ejus Vicario Generali, vel Visitatori. Debet etiam quæ emendatione indigent, corrigere, jurgia singulorum audire, non verò majora, & magis ardua, judicare. *C. 7. h. t.* promovendos ad Sacros Ordines, & beneficia Ecclesiastica examinare debet, & postea eos Episcopo sistere. *C. 7. h. t.* sed jam hoc examen est reservatum Episcopo. *Trid. sess. 7. de Reform. cap. 3.* Legit Evangelium in Missa solemnè, vel legendum committit alteri Diacono, quando Episcopus celebrat. *C. 2. h. t.* immitit in actualem possessionem Abbates, Beneficiarios, & Abbatissas post decretam immissionem ab Episcopo. *C. 9. h. t.* non verò potest, sine speciali Episcopi mandato alicui committere curam animarum; ac proinde non habet institutionem, quem autorizabilem Doctores vocant. *C. 4. h. t.* nec dare litteras dimissorias, vel commendatitias. *C. 8. h. t.* nec potest Censuras Ecclesiasticas infligere. *C. 5. h. t.* Et *ibid. Gonz. plures Textus, & DD. citans*, nisi ubi talis consuetudo viget, & ita intelligendi veniunt. Text. in *C. 7. de Præbend. C. 1. de Eo, qui furtivè. L. 4. tit. 6. p. 1. ibi: Orosio el Arceano tiene poderio de vedar, & descumugar.* Et notat *Greg. Lop. ibid.* quod hæc Lex debet intelligi, quando hoc habet Archidiaconus ex consuetudine, ut de Senonensi, Rhemensi, & alijs Archidiaconis, qui ex consuetudine Censuras infligere possunt, probat *Gonz. in C. 5. h. t. in 6.* quæ omnia, & alia latè constant ex nostro Titulo, & *L. 4. tit. 6. p. 1.*

286 Hodie tamen omnis ferè potestas, & jurisdictione, quàm habebant Archidiaconi extincta est vel ipsorum in curia, vel Episcoporum potentia. Ut ergo sciamus, quousque ejus autoritas, jurisdictione, vel officium pertingat, uniuscujusque Ecclesiæ examinanda est consuetudo: In nostra Hispania in qualibet Ecclesia Cathedrali plures sunt Archidiaconi, qui totam Diocesim in certas partes divisam, tamquam perpetui, & intulati Vicarii gubernant. Et cum nullus in tota Hispania hanc Juris communis potestatem retineat, cessat obligatio, quod sint Doctores, vel Licentiatum juxta *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 12. Barbos. de Canon. & Dignitat. cap. 5. n. 8. & 9.* Et etiam Archidiaconus principalis Ecclesiæ præceditur tam in Choro, quàm extra illum à Vicario Generali Episcopi. Ex *Declarat. Cardin. apud Barb. ubi supr. n. 55.* In aliquibus

Ecclesiis obit ejus officium Archipresbyter, vel Decanus, vel Vicarius Generalis: In nostra Hispania quoad jurisdictionem locum Archidiaconi obtinet Vicarius Generalis Episcopi: quoad primam Dignitatem ejus loco successit Decanus, qui abs dubio post Episcopum primam obtinet Dignitatem, saltem ex consuetudine. *L. 3. tit. 6. p. 1. ibi: Dean es el primero personage, è el mayor en algunas Iglesias Cathedralas, à suera del Obispo: è Decanus en latin tanto quiere decir, como ome viejo, è muy cano: cà bien assi, como el ome, que es cano, debe ser sesudo por derecho, è assossegado, è de buenas maneras.* Et licet in Jure Canonico non agatur specialiter de officio Decani, & de ejus jurisdictione, fit tamen de eo mentio, in *C. 55. de Appellat.* & alibi. Aliquando habet primam Dignitatem obtinens, dicitur Præpositus, aliquando Prior juxta variarum Ecclesiarum consuetudinem. *L. 3. tit. 6. p. 1.* Ipse enim est caput Capituli Ecclesiastici, & tam in ipso, quàm in Choro præest: mandatque incipi officia, facit signum exeundi à Choro, citat, & congregat Canonicos ad Capitulum, aliaque hujusmodi facit, prout in unaquaque Ecclesia induxit consuetudo. Ad hanc Dignitatem obtinendam nullus gradus in Theologia, vel Jure Canonico requiritur. *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 6. Machad. in Sum. lib. 4. p. 4. trat. 6. doc. 6.* Et licet in *L. 3. tit. 6. p. 1.* dicat Rex N. Alphonsus, Decanum esse Judicem Ordinarium, posseque Censuras infligere: hoc jus jam contraria consuetudine est abrogatum, nec credo, aliam jurisdictionem habere, quàm quamdam æconomicam potestatem erga Canonicos, aliosque de Capitulo *Greg. Lop. ibid. v. Juez Ordinario.* Reliqua dicemus in Tit. sequenti: nam in ferè omnibus hi Decani cum Archipresbyteris conveniunt. *L. 8. tit. 6. p. 1.* licet non in omnibus.

TIT. XXIV.

De Officio Archipresbyteri.

287 *Archipresbyter*. Græcè, Latine *primus*, vel *Princeps Presbyterorum* dicitur, quia Presbyteris præest. *C. 1. D. 25. L. 8. tit. 6. p. 1. ibi: Archipreste tanto quiere decir como Caballito de Prestes: esto es, porque tiene poder sobre ellos en las cosas que adelante diremos.* Et hæc ratione debet Ordinem Sacerdo-

talem habere, vel saltem intra annum ab electione suscipere. *Clem. 2. de Atrate, & qualiter.* Quando plebs, vel Populus non erat numerosus, unus tantum Presbyter praeponeretur, qui *Parochus, & Plebanus* dicebatur: quando verò plebs erat numerosa, Plures praeponerentur Presbyteri. Et qui illis praeerat Archipresbyter vocabatur. Et aliquando dicebatur *Decanus.* *C. 7. de Offic. Archid.* quia plerumque *decem Presbyteris* praeponeretur, vel potius, quia jam Decanus dicitur ille, qui alicujus ordinis primus, & praecipuus est. *L. 3. tit. 6. p. 1. E aun Decanus en latin tanto quiete decir en nuestro language, como Cabdillo de diez. Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 6. n. 8.* Archipresbyter ergo vicem Episcopi in spiritualibus gerit. *C. 2. C. 3. h. t. L. 8. tit. 6. p. 1. ac propterea Vicarius natus Episcopi in spiritualibus dicitur, gaudetque jurisdictione ordinaria, utpotè à jure ratione officii habita. Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 6. n. 24.* Archidiacono subest. *C. 1. h. t.* Nam licet major sit Archidiacono ratione ordinis. *C. 24. D. 93.* tamen est minor ratione jurisdictionis: non repugnat, aliquem esse alio inferiore, & superiore ex diversis respectibus. *L. 1. C. de Offic. Vicar. C. fin. D. 39.* ubi Diaconus praefertur Sacerdoti, quando locum Metropolitanus obtinet, cum alias ipsi non deberet praeferrari ratione gradus.

288 Archipresbyter alius est *Urbanus*, alius *ruralis.* *Urbanus, seu Civitatis est*, qui Presbyteris in urbe Episcopali praest, diciturque *Decanus* Ecclesiae Cathedralis. *L. 8. tit. 6. p. 1.* habetque saltem personatum, id est, praeminentiam inter Canonicos, & alios Clericos, vel Dignitatem late dictam; & hinc potest ipsi à Papa causa delegari. *C. 11. de Rescript. in 6.* in nostra Hispania, ut jam diximus, habet primam Dignitatem, vel potius personatum, post Episcopum. Siquidem est caput Capituli. *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 9. n. 19.* majorque Archidiacono est in dignitate. *L. 8. tit. 6. p. 1. ibi: E los primeros Archiprestes, que tienen logares de Deanes, son mayores que Arcedianos.* Archipresbyter ex suo munere curat officia Sacra in cantanda Missa, & Episcopo celebranti assistit; & praecipit Sacerdotibus, ut induant se vestimentis Sacris, & qualiter ad Missam procedant, *C. 3. h. t.* Etiam curat, ut Sacerdotes principales Ecclesiarum baptismalum, qui dicuntur Cardinales in *C. 2. h. t. Gonz. ibid.* in Sacramentis administrandis probè se gerant:

poenitentiam aliis Sacerdotibus solus ipse de jure injungit: quoad ceteros habet jurisdictionem ordinariam in foro interno. In absentia Episcopi ipse celebrat solemniam Missarum, dicitque Collectam, seu orationem, quae in fine cujuslibet horae Canonicae dicitur. *C. 1. h. t. Gonz. ibid. n. 6.* vel alii commendat Missam, & Collectam. *L. 8. tit. 6. p. 1.* Sed non semper uni, sed successive per ordinem inter Dignitates, & Canonicos distribuit, gradu cujusque, & consuetudine servatis: ipse etiam inchoat cantum horarum, impertitur benedictiones ad Lectiones. Cum publici poenitentis feria 4. Cinerum ab Ecclesia expelluntur, eorum Capitibus cinerem imponit, & quando in feria 5. in Coena Domini reconciliantur in ingressu Ecclesiae: eos praesentat Episcopo: imò, & eos solemniter absolvit, vel reconciliat; non tamen inconsulto Episcopo: fontes benedicit, infirmos, inungit, praecipit Custodi, ut non desit in Sacratio Eucharistia pro infirmis, & providet, ne forte aliquis sine confessionis, & Eucharistiae Sacramento moriatur. *C. 2. C. 3. h. t. L. 8. tit. 6. p. 1. & ut notat Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 6. n. 18.* Archipresbyter est quasi Parochialis Sacerdos omnium post Episcopum. Sed hodie ex *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 8.* in Cathedralibus debet Poenitentarius pro confessionibus audiendis institui. In Ecclesiis Collegiatis, qui obtinet primam Dignitatem, sive Decanus, sive Praepositus, sive Abbas, sive Prior vocetur jurisdictionem externam, subordinatam Episcopo, exercet in Clericos suae Ecclesiae, nisi aliud ex privilegiis, vel consuetudine habeatur. *Machad. en Sum. L. 4. p. 5. tr. 3. Archipresbyter ruralis*, qui etiam *Decanus ruralis* dicitur, nec Dignitatem, nec personatum obtinet; quia praeminentia non gaudet, nec externa jurisdictione. Regulariter quidem eligitur ab Episcopo. *C. fin. h. t. L. 8. tit. 6. p. 1. Barb. de Canon. & Dignit. cap. 6. n. 28.* ejus officium est non solum imperiti vulgi, verumetiam Presbyterorum, qui per minores Titulos, (sic Ecclesiae Parochiales vocantur. *Gonz. in C. fin. h. t. n. 4.*) habitant, solitudinem gerere, minoresque controversias, vel inter Parochianos, vel inter Parochos, aliosque Clericos sibi subjectos decidere sine figura tamen iudicii: majores autem, quae sine speciali cognitione nequeunt expediri, ad Episcopum deferre: nec aliquid contra ejus Decretum ordinare praesumat. *C. fin. h. t. L. 8. tit. 6. p. 1. Barb.*

de Jur. Eccles. Et de Canon. & Dignitat. cap. 6. ex n. 27. Denique in quacumque Ecclesia debet servari, quod consuetudo legitima circa hoc officium, seu Dignitatem introduxit, quoad jurisdictionem, & alia. *L. 8. t. 6. p. 1. & ibid. Gregor. Lop. v. Segun la costumbre usada.* Ubi ait: *Statutur, ut hic vides, in hoc consuetudini Ecclesiarum: & communiter videmus, in his Regnis non esse in Ecclesiis Cathedralibus nisi in paucis istam Dignitatem Archipresbyteratus.*

TIT. XXV.

De Officio Primicerii.

289 **U**T Divina Officia, Divinaeque laudes majori cultu, ordine, decencia, & uniformitate canerentur, fuerunt instituta in Cathedralibus Scholae Cantorum, & qui eis praerant, aliquando per antonomasiam Cantor, aliquando *Primerius* dicebatur: vel quia primus in cera, vel tabula cerata Cantorum erat descriptus; vel potius, quia erat primus inter allos Cantores. *Gonz. in C. un. h. t. n. 1. Barb. de Canon. & Dignit. cap. 9.* Hispanè dicitur: *Chantre à voce Gallica: Chantour.* Etiam appellatur in aliquibus Ecclesiis: *Capitol.* quasi caput Chori cantorum. *L. 5. tit. 6. p. 1. Covar. Thesaur. Linguae Hisp. v. Capitol.* Ejus officium describitur in *C. un. h. t. ibi: Ad ejus curam pertinet, ut praesit in docendo Diaconis, vel reliquis gradibus Ecclesiasticis, ut ipse discipline, & custodie insistant, sicut pro animabus eorum rationem reddaturus, & Diaconis donec lectiones, quae ad nocturna officia Clericorum pertinent, & de singulis studium habeat, ut in quacumque re capacem sensum habuerit, absque ulla vacet negligentia, aut à quo ipse jusserit, instruantur. C. 1. D. 25. L. 5. tit. 6. p. 1. ibi: Chantre tanto quiete decir como Cantor, & pertenesce à su officio de començar los Resposos, & los Hymnos, & los otros cantos que ovieren de cantar tambien en los Cantares, que se ficieren en el Coro, como en las Processiones, que se ficieren en fuera del Coro, & èl debe mandar à quien lea, & cante las cosas, que fueren de leer, & de cantar, & èl deben obedecer los Acolitos, & los Lectores, & los Psalmistas: E la mayoría de esta Dignidad se puede mejor saber por costumbre usada de las Iglesias, que por otro derecho scripto. Succentor, Hispanè: Sochantre, de quo fit mentio*

in *C. 11. de Exces. Prelat.* absente Prae-centore incipit cantum in Choro. *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 9. n. 11.* Succentoris assignatione, qui debet esse in Musica peritus, suae obligationi satisfaciat Prae-centor, etiamsi Musicae peritiam non habeat. *Machado. in Sum. lib. 4. p. 4. tr. 6. doc. 4.* qui ait, Prae-centoria in Hispania non solum esse Dignitatem, *C. 8. de Constit.* sed etiam Superiorem Scholastria, de qua alibi.

TIT. XXVI.

De Officio Sacristae.

290 **S**acrista de Jure Communi nec Dignitatem, quia non jurisdictionem; nec personatum, quia non praeheminentiam, obtinet: secus est de consuetudine in aliquibus Ecclesiis; *arg. C. 32. de Offic. deleg. C. 11. de Foro Compet. junct. C. 11. de Rescript. in 6.* In Hispania Dignitas est, & quidem ultima inter ceteras. *Machad. lib. 4. Sum. p. 4. tr. 6. doc. 6.* Ad ipsum ergo pertinet Custodia Sacrorum, vasorum, vestimentorum Ecclesiasticorum, seu totius Thesauri Ecclesiastici, necnon quae ad luminaria pertinent, sive in cera, sive in Oleo. *C. un. h. t. C. 1. D. 25. L. 6. tit. 6. p. 1.* Dicitur *Sacrista*, quia habet curam rerum sacrarum. *L. 6. tit. 6. p. 1.* Etiam dicitur *Thesaurarius*, quia totius Thesauri curam habet. *C. 1. D. 25.* Et sic in nostra Hispania appellatur. *L. 6. tit. 6. p. 1. ibi: Tesorero tanto quiete decir como guardador de Tesoro: ca à su officio conviene de guardar las Cruces, & los Calices, & las Vestimentas, & los Libros, & todos los otros Ornamentos de Santa Iglesia.* Etiam dicitur *Græcè Cimeliarca* in *L. fin. C. de Bonis Auctor. jud.* quia servat *Cemelum*, quod significat omne id, quod reservatur, & custodiendum reconditur. *Gonz. in C. un. h. t. Barb. de Canon. & Dignit. cap. 7.*

TIT. XXVII.

De Officio Custodis.

291 **C**USTOS est quasi Minister Sacristae, seu Thesaurarii, & aliquando ejus nomine venit, & cum Thesaurario confunditur; ut in *C. 2. h. t.* Archidiacono debet obedire: nullam habet Dignitatem, sed subest Thesaurario majori, & ad ejus autum ponitur: Ad ip-

ipsum pertinet in Horis Canonice tintinabula pulsare, custodire linteamina altaribus, & utensilia Ecclesie, lampades accendere, & extinguere, & panem, & vinum ad Missam preparare. C. 1. c. 2. h. t. & Gonz. ibid. *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 7. L. 6. tit. 6. p. 1.* Et ibid: *Greg. Lop. & Sebast. Ximen. in Concord. in præsent. tit.*

TIT. XXVIII.

De Officio Vicarii.

292 Vicarius dicitur, qui *vices alterius gerit*, & in ejus locum successus est. L. 13. ff. de *Legation.* sic R. Pontifex Vicarius Christi dicitur C. 2. de *Translat. Episc.* qui vicem veri Dei gerit in tetriss. C. 3. *cod.* licet aliquando lato modo Divi Petri Vicarius appelletur. C. 30. D. 63. C. 9. 1. q. 7. Nam tunc Vicarius sumitur pro successore. Vicarius alius dicitur *natus*, *datus* alius. *Natus*, seu *legitimus* est ille, qui à lege talis constituitur: sic Archidiaconus, & Archipresbyter sunt Vicarii nati Episcopi. C. 1. de *Offic. Archid. C. fin. de Offic. Archipresb. Datus*, seu *datus* dicitur ille, qui talis constituitur ab homine illum in suum locum substituente. Si Vicarius detur ad beneficii administrationem, dicitur Vicarius in *Divinis*, vel *beneficiis*. Si ad jurisdictionem exercendam datur, *Vicarius jurisdictionis* dicitur. Vicarius in *Divinis*, qui ferè tantum in beneficiis Parochialibus solet constitui, aliquando in perpetuum, aliquando ad tempus constituitur. Vicarius perpetuus constitui debet, quando Ecclesia Parochialis est perpetuo unita, alteri Ecclesie, Monasterio, Collegio, Universitati, vel alteri pio loco, ita ut Rector principalis, vel non possit, vel non debeat, curam animarum exercere. C. 30. §. *Qui verò de Prebend. Trid. sess. 7. de Ref. cap. 7.* vel si Parochia valde distantem, & numerosum Populum habet. Si enim proventibus abundat, erigitur Ecclesia filialis, & in ea Vicarius perpetuus constituitur.

293 Vicarius perpetuus in Parochiali Ecclesia Canonice institutus æquatur Parocho, ita ut quicquid de isto in re statutum est, in ipso locum habeat. Cl. un. h. t. & late explanat *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 6. ex n. 18.* Ipsi enim competit actualis Cura, & administratio beneficii Parochialis, etiam præsentè Rec-

tore principali, qui quidem, invito Vicario nequit se ingerere in administrationem Sacramentorum. Sicque debet habere 25. annos saltem inchoatos, ita ut possit Sacerdotium suscipere intra annum à pacifica Vicaria possessione. *Arg. c. 14. de Elect. in 6.* ipsique debetur honor, & prærogativa, quæ & cæteris Parochis, ac consequenter easdem obligationes, ac cæteri Parochi, habet. *Arg. c. 55. de Reg. Jur. in 6. l. 10. ff. eod. nec ejus beneficium vacat, etiamsi Rector principalis mortuus, vel depositus sit, vel aliter amittat beneficium, cui illud unitum est: nec potest sine culpa removeri à Vicaria. C. 3. h. t. nec à successore beneficiarii, qui ejus institutioni consensit, removeri valet. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 6.* Ad Rectorem principalem, ut Curam in habitu retinentem, pertinet fructus residuos ex congrua portione Vicario assignata, percipere: ad ipsumque spectat externa defensio, & vindictio jurium Parochialium in foro contentioso: reparatio fabricæ; imò, & Cura actualis, si Vicaria perpetua vacat per mortem, privationem, vel renuntiationem: Tunceque potest vel per se ipsum, vel per Vicarium temporalem, donec alium præsentet, administrare. *Arg. Trid. sess. 24. de Ref. cap. 18.* Ad ipsumque Rectorem principalem regulariter pertinet nominare, vel presentare Vicarium perpetuum. *Arg. c. 1. h. t. & ita declaratum est à Congreg. Cardin. Garc. de Benef. p. 9. cap. 2. n. 294. Barb. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 6. n. 35. & 45.* quod si beneficium sit juris patronatus accedere debet consensus patroni. C. 3. de *Eccles. edific. Episcopus* examinat Vicarium presentatum, an sit idoneus, etiamsi presentetur ad Ecclesiam, vel Capellam unitam Monasterio, vel Ecclesie exemptæ. Nam adhuc Vicarius, & Populus, cui præficiuntur, subditi sunt Episcopi. C. 7. de *Privileg. in 6. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 6. n. 47.* ad ipsumque Episcopum pertinet institutio talis Vicarii. C. 3. de *Eccles. edific. c. 3. h. t.* siquidem talis Vicaria perpetua est verum beneficium Ecclesiasticum: ipsique Episcopo competit congruam portionem tali Vicario assignare, quæ plerumque est tertia pars fructuum, vel major, vel minor arbitrio ipsius. C. 2. de *Supplend. negl. C. 12. c. 30. de Prebend. Trid. sess. 7. de Ref. cap. 7.* & in decimis correspondentibus tali portioni habet Vicarius suam intentionem fundatam: sicut Rector principalis in residuis. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 6. n. 39.*

294 Vicarius temporalis dicitur ille, qui in locum alterius sufficit ad tempus, vel ad constituentis voluntatem. Talis Vicaria non est beneficium, nec titulus beneficiis, sed est simplex salarii; vel stipendium, ac proinde non potest quis ad ejus titulum ordinari: nec talis Vicarius regulariter tenetur ad recitationem horarum, & consequenter non gaudet prærogativis, & emolumentis, quibus Vicarii perpetui gaudent. Vicarius temporalis constituitur: 1. quando Rector principalis non habet ætatem legitimam, C. 2. de *Etat. & qualit.* 2. quando idem Clericus duo beneficia curata ex dispensatione obtinet. C. 48. 16. q. 1. 3. si beneficiarius est ingressus religionem, dum novitium agit. *Arg. c. 12. de Prebend.* 4. si beneficiarius ex legitima causa absens sit: v. gr. ob peregrinationem in pia loca, præcipue in Terram Sanctam. C. fin. de *Voto, & voti redempt.* vel studiorum causa. C. 4. de *Cleric. non resid.* 5. quando non potest per se ipsum administrare ob infirmitatem. C. 3. de *Cleric. egrot.* vel ob idiomaticam diversitatem. C. 14. de *Offic. Ordin.* vel ob senectutem. C. 17. 7. q. 1. vel ob alias justas occupationes. C. 15. C. 16. 7. q. 1. 6. quando per mortem, vel resignationem Rectoris vacat Ecclesia. *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 18.* 7. quando Divinus cultus ex constitutione Vicarii augendus speratur. C. 15. C. 16. 7. q. 1. sed hi potius sunt cooperatores quam Vicarii, solùmque habent jurisdictionem delegatam, seu cum eis competat ratione muneris: quantumvis temporalis, & si eadem cum jurisdictione Rectoris principalis, habetur, & reputatur quasi ordinaria, possuntque ipsi Vicarii temporales sibi Vicarium temporalem substituere, eique jurisdictionem, quam ad universitatem causarum habent, delegare possunt quoad partem, regulariter tamen non tamen, ut ex D. Thom. & aliis probat *Sanch. de Matr. lib. 3. D. 31. n. 15.* nisi aliud habeat consuetudo, vel licentia Rectoris principalis accedat, sed nec ipsi Vicarii temporales, imò nec perpetui alium Vicarium perpetuum sibi substituere possunt. C. 4. h. t. C. 1. *cod. in 6. Gonz. in c. 4. h. t. n. 3. late Barb. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 6. n. 50.* Nominatio Vicarii temporalis pertinet, 1. ad Episcopum in Ecclesiis sibi subjectis, si beneficium vacat per mortem, renuntiationem, vel depositionem Vicarii perpetui. 2. Prelatus Ecclesie, seu beneficii, cui beneficium Parochiale est unitum potest Vicarium

constituere: nec requiritur institutio, vel collatio: sed sufficit Episcopi licentia, & approbatio ad Sacramenta administranda, potestque Episcopus talem Vicarium examinare. 3. quando Parochus ob aliud justum impedimentum non potest suo officio fungi, potest ad breve tempus autoritate propria sibi constituere Vicarium: si verò sit ad tempus longius duobus, vel tribus mensibus, debet Vicarii constitutio ab Episcopo approbari. *Trid. sess. 23. de Ref. cap. 1. Barb. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 6. ex n. 50.* Vicaria temporalis finitur, quando Parochus redit ad suum officium: deinde morte, resignatione, & depositione non solum ipsius Vicarii, sed & Parochi, seu Rectoris: & hinc oritur præcipua differentia inter Vicarium perpetuum, & temporalem: nam Vicarius perpetuus solum ab Episcopo instituitur, & destituitur. C. 3. h. t. Vicarius tamen temporalis constituitur, & amovetur ad nutum constituentis. *Gonz. in c. 2. h. t. num. 7.*

295 Vicarius Episcopi, non legitimus, seu natus, sed datus, vel datus, est ille, qui Episcopi vices gerit in jurisdictione exercenda, & ab ipso, sine consensu Capituli, eligitur. Episcopus tamen non tenetur necessario sibi Vicarium constituere, ut contra aliquos tenet *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 15. n. 16.* cum aliis: poterit tamen si velit, duos, vel plures Vicarios Generales; & quidem singulos cum jurisdictione in solidum constituere. *Glos. in Cl. 2. de Rescript. v. Principalis. Barb. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 15. n. 31.* Et sic de facto accidit in Diocesi Tolitana. Vicarius ergo est duplex: alius *Generalis*, alius *foraneus*. *Generalis* est ille, cui jurisdictionis Episcopalis exercitium tam quoad jurisdictionem contentiosam, quam voluntariam committitur, cum quadam generali potestate: Et aliquando dicitur *Officialis Episcopi*. C. 2. de *Consuet. in 6. c. 1. h. t. in 6. Hispani: Provisor* Communiter appellatur. Ex stylo Curie Romane *Officialis* vocatur ultra Montes Alpinos, ut in Hispania, Gallia, Germania, Polonia, Anglia, & in ultramarinis, ut in Africa Vicarius tamen vocatur in delegationibus missis ad Italiam, Ungariam, Dalmatiam, Epyrum, Cretam, Siciliam, Corsicam, & partes Orientales. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 15. n. 12.* Vicarius Generalis Episcopi habet Dignitatem, hoc est, præminentiam cum jurisdictione, potestque esse delegatus Pontificis præceditque omnes Prælatos Episcopo

inferiores, etiam Archidiaconum, Abbates, Archipresbyteros, & ceteros Canonicos, etiam Episcopus, non solum in choro, sed ubilibet in distributione palmarum, aliisque functionibus. Si tamen Vicarius est Canonicus, & ut talis indutus assistit, debet in suo proprio loco, juxta suam antiquitatem, & gradum, sedere. Etiam præcedit omnes Commissarios, & Potestates, ac Judices temporales suæ Diocesis: non tamen Gubernatores Civitatum, quæ Provinciæ sunt capita. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 15. ex n. 34. Et de Offic. Episc. alleg. 54. n. 144. ubi plures Declarationes refert.*

296 Vicarius Generalis habet eandem jurisdictionem cum Episcopo, sicque ordinariam, datam à jure, supposita electione, & assignatione Episcopi. *L. 6. ff. de Jurisdic. ut contra Sotum in 4. D. 18. q. 4. Germon. & alios tenent Glos. in c. 2. h. t. in 6. v. Officiale. D. Anton. 3. p. 1. 19. cap. 10. §. 2. Covar. Greg. Lop. Azavedo, & plurimi cum Sanchez. de Matr. lib. 3. D. 29. n. 3. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 54. ex n. 26. Gonz. in c. 5. h. t. n. 5. ubi idem de Proprietatibus dicit. Siquidem Vicarii non habent jurisdictionem ratione delegationis, sed ratione officii, quod obtinet. *C. 2. h. t. in 6. C. 3. de Tempor. ordin. in 6. ac proinde lex eis dat jurisdictionem, quæ consequenter ordinaria censetur. L. 6. ff. de Jurisdic. nec obstat, quod jurisdictioni ordinaria sit penes Episcopum: quia apud ipsum est nomine proprio, & principaliter, & hinc perpetua: penes Vicarium verò secundario, & nomine Episcopi, & hinc ad nutum ipsius revocabilis. Sicut apud unum potest esse dominium directum alicujus rei, vel possessio civilis, apud alium verò, dominium utile, & possessio naturalis. Et sicut Legati, tam missi, quam nati, licet Vices Pontificis gerant, habent ordinariam jurisdictionem. *C. 1. de Offic. Legat. & Archidiaconi, qui Vices Episcopi gerebant, jurisdictione gaudebant ordinaria. C. fin. de Offic. Archidiacon. sic Vicarii jurisdictionem obtinent ordinariam, licet Episcopi Vices gerant. Idem Tribunal cum Episcopo habent, nec à Vicario Generali ad Episcopum appellatur, sed ad Archiepiscopum appellari debet. *C. 2. de Consuet. in 6. C. 3. de Appellat. in 6. Similiter Vicarius Scholasticus Salmantini, qui Judex studiis dicitur. Hispani: Juez del Estudio, idem cum Scholastico, seu Magistro Scholæ Tribunal constituti: ejusque jurisdictioni ordinaria licet aliquomodo limitata, est Escho-****

bar. de Pontif. & Reg. Jurisdic. cap. 31. Mendoz. de Jur. Academ. lib. 1. ex n. 183. idem est de Proprietatibus.

297 Licet Episcopus possit sibi eligere Assessorem, & consultorem Laicum in Causis Criminalibus contra Clericos, non tamen potest Vicarium Laicum eligere, sed Vicarius debet esse Clericus: *quia indecorum est, Laicum Vicarium esse Episcopi, & Sæculares in Ecclesia judicare. c. 22. 16. q. 7. sed non necessariò in Sacris debet esse constitutus, sufficit, si primam habeat tonsuram, & habitum Clericalem deferat: Et sic in Nostra Hispania præacticatur, quamvis Clemens VIII. Ordinem Sacrum necessarium esse statuerit; sed in hac parte non est universalitèr admissa Clemenstitutio: debet tamen artigiisse 25. annum, quia curam animarum habet: nec potest esse Vicarius conjugatus, cum talis non plenè gaudeat privilegiis Clericalibus. *Barbos. de Offic. Episc. alleg. 54. ex n. 4. debet esse in Jure Canonico Doctor, vel Licentiatus, vel alias quantum fieri poterit, idoneus. Trid. sess. 24. de Ref. cap. 16. potest esse Canonicus Regularis, vel Monachus cum consensu sui Prælati, non tamen Religiosus ex alio Ordine Mendicantium. Clem. 1. de Regul. Barbos de Offic. Episc. alleg. 54. ex n. 12.**

298 Vicarius Generalis ratione sui officii potest expedire omnia negotia, & causas, quæ ad ordinariam, non verò ad delegatam, jurisdictionem Episcopi pertinent, nisi speciale mandatum requirant. *C. 2. c. fin. h. t. in 6. cognoscitur de causis matrimonialibus. C. fin. de Cognat. Spirit. C. 1. de Frigid. & Malefic. & potest matrimonii assistere, & in denuntiationibus matrimonialibus, justa causa interveniente, dispensare. Nam in Trid. sess. 24. de Ref. Matr. cap. 1. nomine Ordinarii intelligitur, & ipse: uno verbo: regularitèr potest omnia, quæ potest Episcopus, ut Judex Ordinarius, nisi aliqua ratione inveniantur excepta. Et hac causa: non potest liberè conferre beneficia, nec ad ea præsentare, nec Vicarias perpetuas valèr conferre, quando hoc ad Episcopum spectat. *C. fin. h. t. in 6. nec presentare ad beneficium juris patronatus pertinens ad presentationem Episcopi, nec admittere beneficiorum resignationes, quia non habet potestatem destituendi. *C. 2. h. t. in 6. nec litteras dimissorias dare, nisi Episcopo in remotis agente. *C. 3. de Tempor. ordin. in 6. nec Ecclesias, vel beneficia unire, vel dividere, erigere, vel supprimere: nec imperitis Rectoribus Vicarios****

Coad-

Coadjutores dare, nec novas erigere Parochias, nec pensionem beneficiis imponere, nec jus Patronatus alicui reservare, nec donationis juris Patronatus Decretum, seu autoritatem interponere, nec Æconomum Ecclesiæ constituere, nec depone-re, à beneficiis, officiis, vel ordine, nec Ecclesias vetustate collapsas in matrices, vel alias viciniores transferre: nec dispensare in irregularitatibus, nec à censuris absolvere, quamquam ex delicto occulto procedant. *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 6. nec interdicta relevare: nec à peccatis Episcopo reservatis absolvere. *C. 2. de Panit. in 6. nec hæresim punire, nec ab ea absolvere, etiam de licentia Episcopi: nec publicas poenitentias imponere, nec poenitentibus publicos reconciliare, nec explorare voluntatem puellæ volentis habitum regularem suscipere, vel professionem emittere: nec auctoritatem interponere ædificationi Monasterii per testatorem relicti: nec concedere facultatem confessiones audiendi, nec dispensare in votis, juramentis, observatione festorum, vel jejuniorum, vel in estatutis Diocesis, vel Legibus Ecclesiasticis: nec visitare Diocesis, nec congregare Synodum, nec ultimas voluntates exequi, nec res Ecclesiasticas alienare, nec alienationibus, vel transactionibus rerum Ecclesiasticarum præstare consensum: nec restituere in integrum, nec auctorare exemplum ex originali transumptum, ut eandem vim, & auctoritatem cum originali habeat: nec repressalias concedere, nec bona Clericorum confiscare, nec poenas corporales in pecuniarias convertere: nec tractare causas feudales, & criminales graviore, nec indulgentias concedere, nec charitativum subsidium, nec quartam decimarum, vel mortuorum, nec Synodaticum imponere. Et etiamsi Vicarius sit Episcopus consecratus, non potest Ordines conferre, nec consecrare Ecclesias, Calices, vel Altaria, nec alia, quæ sunt ordinis exercere, nec commendare alteri Episcopo, quia tantum in jurisdictionalibus, non in eis, quæ ordinis sunt, gerit vices Episcopi: quæ omnia probantur ex variis Declarationibus Cardinalium, & à pluribus DD. licet aliqui in aliquibus contradicant. Latè *Barbos. de Jur. Eccles. l. 1. cap. 15. & præcipue de Offic. Episc. alleg. 54. ex n. 59.***

299 Denique in omnibus debet servari tenor concessionis Episcopi. *Arg. L. 5. ff. mandat. & consuetudo legitime introducta. C. 8. de Consuet. Et Episcopus debet suo Vicario mandatum in scriptis da-*

Tom. I.

re: cujus formam affert *Barbos. de Offic. Episc. alleg. 54. n. 56. Ut verò possit Vicarius ea, quæ speciale mandato indigent, exercere, debent sufficientèr exprimi in mandato: nec sufficit, quod constituitur, his clausulis adjectis: *Cum plenaria, & libera potestate: quod possit ea, quæ potest Episcopus, & speciale mandatum requirunt. Arg. C. 4. de Procur. in 6. Si verò expressa una causi, quæ requirit speciale mandatum, adjiciatur: & omnia alia possit, quæ speciale mandatum requirunt. Solum posset minore, & aequalia expressis requirementia speciale mandatum: ad majora verò esset necessaria nova, & specialis concessio. *Arg. c. 15. de Rescript. Cl. 2. de Procurat. In his verò, quæ Vicario specialitèr committuntur, non ordinaria, sed delegata jurisdictione gaudet. Officium, & jurisdictioni Vicarii finitur per ipsius Vicarii mortem, vel renuntiationem tacitam, vel expressam, vel si Episcopus cum revocet, vel alium Vicarium privatè constituat. Et etiam per mortem, renuntiationem, ingressum in Religionem, captivitatem, relegationem, permutationem, depositionem, vel translationem Episcopi, etiam quoad causas ceptas, & pendentes: & per excommunicationem, suspensionem, vel interdictum ab ipso, vel ab Episcopo incursum suspenditur pro illo tempore Vicarii jurisdictioni, & quod illa censura durante fiat, erit irritum: nam cum utriusque jurisdictioni sit eadem, finita jurisdictione Episcopi per ipsius mortem vel translationem; vel suspensa per censuram, etiam Vicarii jurisdictioni finitur, vel suspenditur. *Barbos. de Offic. Episc. alleg. 54. ex n. 145. Vicarius Episcopi finitò officio, non tenetur ad Syndicatum, ut declaravit Greg. XIII. si in officio delinquat in particularium præjudicium, Episcopus cognoscit, & punit, sicut ceteri Magistratus suos Officialis puniunt. *C. fin. §. Nulli, 2. q. 6. si jurisdictionem Metropolitanam offendant, v. g. non deferendo appellationi, vel inhibitionem spernendo, ab ipso Metropolitanano censura Ecclesiastica coercetur. *C. 1. h. t. in 6. Episcopus tenetur suo Vicario salarium præbere, etiamsi de eo non sit conventum: quia nullus suis stipendiis militare tenetur. *C. 2. 28. q. 1. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 15. n. 45. & 46.*******

300 Capitulum, Sedevacante, tenetur omninò ex *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 16. infra octo dies post mortem Episcopi, Officialem, seu Vicarium constituere, vel existentem confirmare. Si secus factum*

P 2

fue-

fuerit ad Metropolitanam electionem devolvitur: sed cum Tridentinum non auferat Capitulo potestatem, hinc est, quod etiam termino octo dierum elapso, si adhuc Metropolitanus non elegerit, si Capitulum Vicarium eligat, mora purgata, valida erit electio, cum non irritetur à Concilio. Sic *Garc. de Benef. p. 5. cap. 7. n. 7. & alii.* Hic terminus octo dierum currit Capitulo, etiam à die scientiæ translationis Episcopi ad aliam Ecclesiam, quando à S. Pontifice fuerit Episcopus à vinculo prioris Ecclesiæ absolutus. Ante Vicarii electionem infra octo dies faciendam, administratio jurisdictionis eo tempore penes totum Capitulum residet, non autem penes primam Dignitatem, scilicet, Decanum. Et licet de Jure Communi non teneretur Capitulum constituere Vicarium, cum per se posset jurisdictionem exercere; secus est hodie: quippe ultra octo dies, non potest differre Vicarii Constitutionem cum Tridentina, quod omnino Vicarium constituere tenetur. Non tamen ipse est necessarius eligendus de gremio Capituli; tamen cæteris paribus extraneo præferendus erit, si idoneus in Capitulo inveniat. Et quidem unus tantum eligendus est, non plures, nisi stante consuetudine immemorabili, quæ debet attendi, ita declaratum à Sacra Congreg. ait *Barbos. de Offic. Episc. alleg. 54. n. 156.* quamvis Panvin. tenet, posse Capitulum liberè unum, vel plures Vicarios eligere. In ejus electione non est necessarius servanda forma *Text. in C. 42. de Elect. nec forma Trid. sess. 25. de Regul. cap. 6.* sufficit, si in aliquem major pars Electorum consentiat, ex *Declar. Cardin. Garc. de Benef. p. 5. cap. 7. n. 22.* Vicario constituto providendum est de competenti salario ex bonis Ecclesiæ vacantis, nisi sit Canonicus, vel de gremio Ecclesiæ. Si Canonicus sit, & à choro absit, inspecto juris rigore, non potest percipere distributiones quotidianas. Si in choro assistat, debet in proprio loco suæ antiquitatis sedere: si non sit Canonicus sedet in sede portatili, non in prima sede, & in Processionibus à prima Dignitate post Episcopum præfertur. Eligi ergo debet juxta *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 16. Qui saltem in Jure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, (& quidem in aliqua Universitate) vel alias, quantum fieri poterit idoneus; si scius factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio hujusmodi devolvatur. Et si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Episcopus in*

exempta Economum, & Vicarium idoneos possit constituere. Formulam creandi Vicarium Capitularem affert, & explicat *Barbos. de Offic. Episc. alleg. 54. ex. n. 159.* Si electus non sit Doctor, vel Licentiatus in Jure Canonico in aliqua Universitate, erit nulla electio, juxta *Garc. de Benef. p. 5. cap. 7. n. 10.* & certè Doctor Sacrorum Canonum quoad hoc Officium, præfertur Magistro, vel Doctori Theologia. Electio facta de Theologo, omisso Canonista, erit nulla. *Barbos. Valenz. & alii,* qui varias Declarationes afferunt. Sed cum in Concilio detur arbitrium Capitulo alium idoneum eligendi, & hoc per particulam disjunctivam, ad cujus verificationem qualibet pars disjuncti sufficit. *C. 4. de Rescript. indè tenendum est, quod electio facta à Capitulo de Theologo, non erit nulla, nec irritanda. Solorz. Polit. Indian. lib. 4. cap. 13. f. 606. alios citans, & praxim Hispania. Si Vicarius non est Doctor, potest Capitulum ei Doctorem in Consultorem, vel Assessorem designare: alioquin poterit ipse Vicarius Consultorem Doctorem eligere in casibus, in quibus eo opus sit. A Vicario Capituli non datur appellatio ad Capitulum, quia idem est utriusque Tribunal, & Jurisdictio. Arg. C. 2. de Consult. in 6.*

301 Quoad cæteras qualitates debet Vicarius Capituli habere easdem, quæ in Vicario Episcopi requiruntur. Est tamen major jurisdictio Vicarii Capitalaris, quam Vicarii Episcopi, & potest sine speciali commissione Diocesim visitare. *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 42. n. 68.* potest tamen Capitulum aliqua reservare alteri deleganda. Capitulum ergo in Constitutione Vicarii, potest ipsi modum, & tempus procedendi præfigere. Nam cum à Capitulo dependeat Vicarii jurisdictio, illam ampliare, & restringere potest: imò potest Vicarium eligere cum clausula, ut per unum tantum annum duret: expedit tamen ut simpliciter constituitur. Et tunc ejus officium durat, quamdiu sedes vacat. Et sic facta electione, & tunc officium fundum censetur Capitulum, ut non possit Vicarium ad libitum revocare, ut in Hispania servatur: quamvis plures contrarium teneant, & etiam in electione Vicarii Capitulum apposuisset clausulam de non revocando sine causa: quin & si juramentum abjecisset, adhuc posse cum causa, & sine eâ Vicarium revocare dicunt, plures Declarationes allegantes. Vid. *Solorz. Polit. Indian. L. 4. cap. 13. f. 608.* ubi plures pro utraque parte refert. *DD.*

& *Declarat. Cardinal.* Constitutus verò ob negligentiam Capituli à Metropolitanano, potest ad ipsius Metropolitanani nutum revocari, sicut constitutus ab Episcopo potest ad libitum Episcopi revocari. Et ita declaratum est apud *Barbos. de Canon. & Dignit. C. 42. n. 48.*

202 Vicarius Episcopi, vel Capituli non potest sibi substituere Vicarium, cui totum officium committatur. *C. 4. h. 1.* quod non solum de Vicario in beneficio, sed de Vicario Capituli, vel Episcopi, etiam intelligitur à DD. nisi ad breve tempus, nonque nimis frequentè, ob infirmitatem, absentiam, vel aliud justum impedimentum, vel accedente autoritate Episcopi, vel capituli; vel unam, vel alteram causam delegare poterit: v. g. si à Capitulo sit electus cum potestate substituendi pro casu infirmitatis, vel absentiae: & in aliis similibus casibus. Jurisdictio Vicarii Capituli expirat, postquam novus Episcopus confirmatus est, & Episcopatus possessionem accepit. Et ab ipso Vicario, Economo, & aliis Officialibus Ecclesiæ vacantis rationem exiget Episcopus administrationis, quam habuerunt, Sedevacante, potesque illos punire, si in suo officio deliquerunt, etiamsi redditis rationibus à Capitulo, vel ab eo Deputatis absolutionem, aut liberationem obtulerint. *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 16. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 54. n. 181.*

303 Vicarius Foraneus est ille, qui foris, id est, extra Civitatem residet, & non pro totius Diocesis causis, sed pro una illius parte designatur, habetque officium cum jurisdictione, sed non Dignitatem, cum careat præminetia, ac proinde non præcedit Collegiarum Praepositos: habetque diversum Tribunal, ac Episcopus; appellaturque à Vicario foraneo ad Episcopum, nec habet ordinariam, sed tantum delegatam jurisdictionem ab ipso Episcopo: nec ipse Vicarius foraneus, nec alii Vicarii designati à Prælati inferioribus Episcopo, possunt esse Papæ delegati, cum careant Dignitate. *Cap. 11. de Rescript. in 6.*

304 Vicarius Pontificis, qui hodie debet esse Cardinalis, habet jurisdictionem, & quidem tamquam Episcopus, in his, quæ intra Urbem sunt, & extra eam usque ad quadragintamilliaria, de quo fit mentio in *C. 13. de Exces. Prælat.* Quando Pontifex ab Urbe discedit, relinquunt in ea Vicarium, seu Legatum, qui habet jurisdictionem tantum intra Urbem ex commissione Pontificis. *C. 5. h. r. Et ibid. Genz.*

ex n. 6. *Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 15. n. 48.* Huc potest reduci aliud genus Vicariorum, quos olim Episcopi habebant. Si quidem ipsis quidam Coadjutores dabantur, qui Græcè dicebantur *Chorepiscopi*: fueruntque instituti ad exemplum 72. Discipulorum, constituebantque quamdam speciem mediam inter Episcopos, & Sacerdotes: majores his, illis verò inferioribus. In pagis, & in villis erant Episcoporum Vicarii, sicut nunc sunt Vicarii foranei. Et à pagis Chorepiscopi dicebantur, quasi pagorum essent Episcopi, sumpta denominatione à duobus vocibus Græcis. In pagis enim plura munera Episcopalia exercebant, distribuabant elemosynas pauperibus, conferebant Ordines minores, & etiam Subdiaconatum, qui in illis temporibus non erat Ordo Sacer, habebantque animarum curam, aliaque hujusmodi. Sed quia crescente eorum ambitione affectabant, quod est proprium Episcoporum, conferendo Ordines majores, & alia munia Episcopalia exercendo: imò & consecrationem Episcopalem usurpabant, idè eorum Ordo meritò ab Ecclesia fuit damnatus, & repulsus in *C. 3. c. 4. c. 5. D. 68.* Alii Chorepiscopi, vel potius *Coepiscopi* dabantur, qui verè Episcopi erant, & in pagis tamquam Episcopi administrabant, ut sunt hodie Episcopi *Titulares. Gonzal. in C. 1. de Privileg. ex n. 7. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 16. Diction. Univers. de Trevoux, V. Choreveque:* ubi probat, quod non debet scribi *Chorepiscopus*, ut aliqui non vulgares faciunt, sed *Chorepiscopi*, ut voci Græcæ correspondeat.

TIT. XXIX.

De Officio, & potestate Judicis Delegati.

305 *JUDEX à jure, sive à justo dicendo* nomen accepit. *C. 10. de Verb. signif. Et est persona legitima, seu Legibus non prohibita publicam potestatem habens cognoscendi de controversiis litigantium, & pronuntiandi de eisdem.* Alius est *Notionalis*, seu *Pedanus*, qui solum cognitionem sine jurisdictione habet: & tales sunt, qui in foro Sæculari *Commissarii* dicuntur, & in foro Ecclesiastico *Audiores.* Alius est *Jurisdictionalis*, qui scilicet jurisdictionem obtinet. Et quidem alii habent jurisdictionem ordinariam, de quibus infra dicemus: alii jurisdictionem de-